

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Wiesław Szczuka

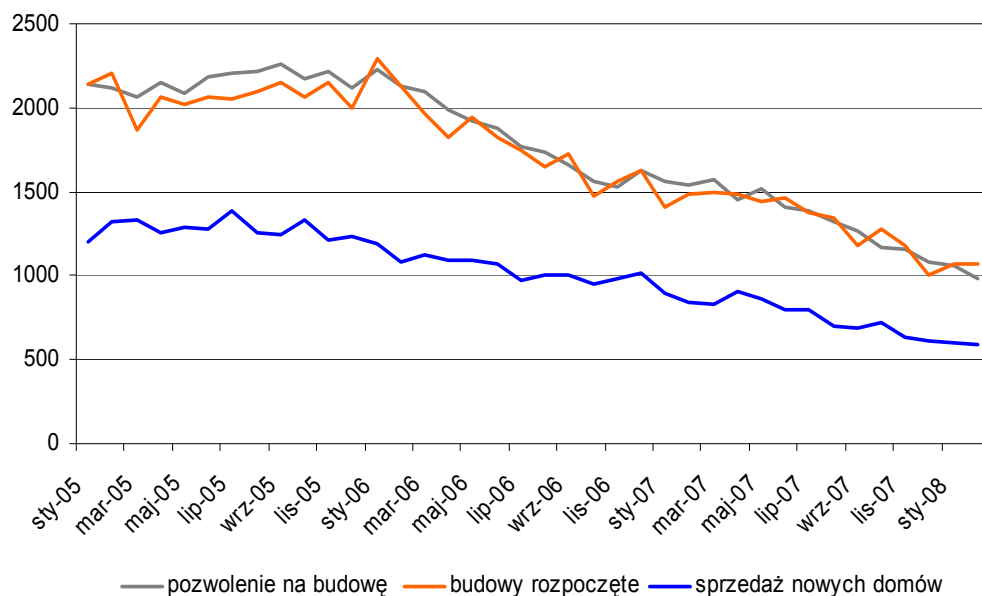
Seminarium BRE –CASE

3 kwietnia 2008

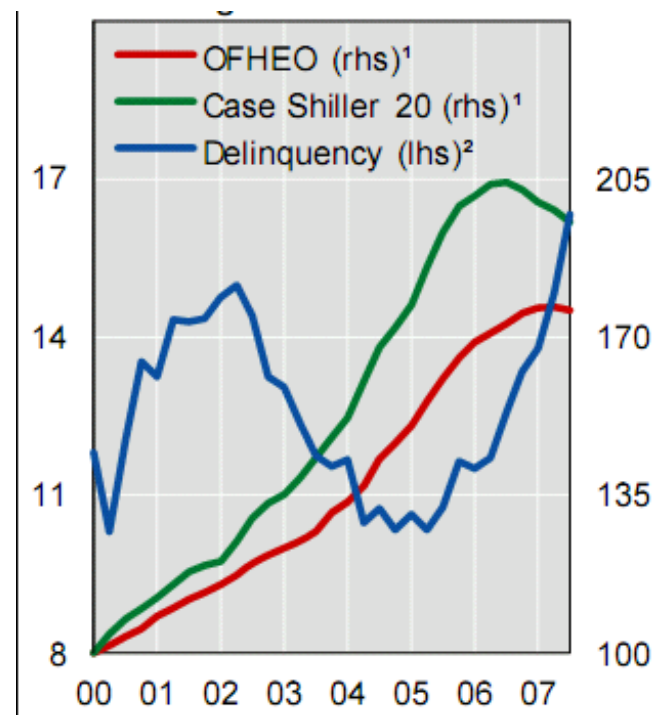
Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Co się zdarzyło na rynkach światowych i jakie były tego przyczyny

Sytuacja na rynku mieszkaniowym USA

Dynamika cen nieruchomości i udział kredytów nieregularnych

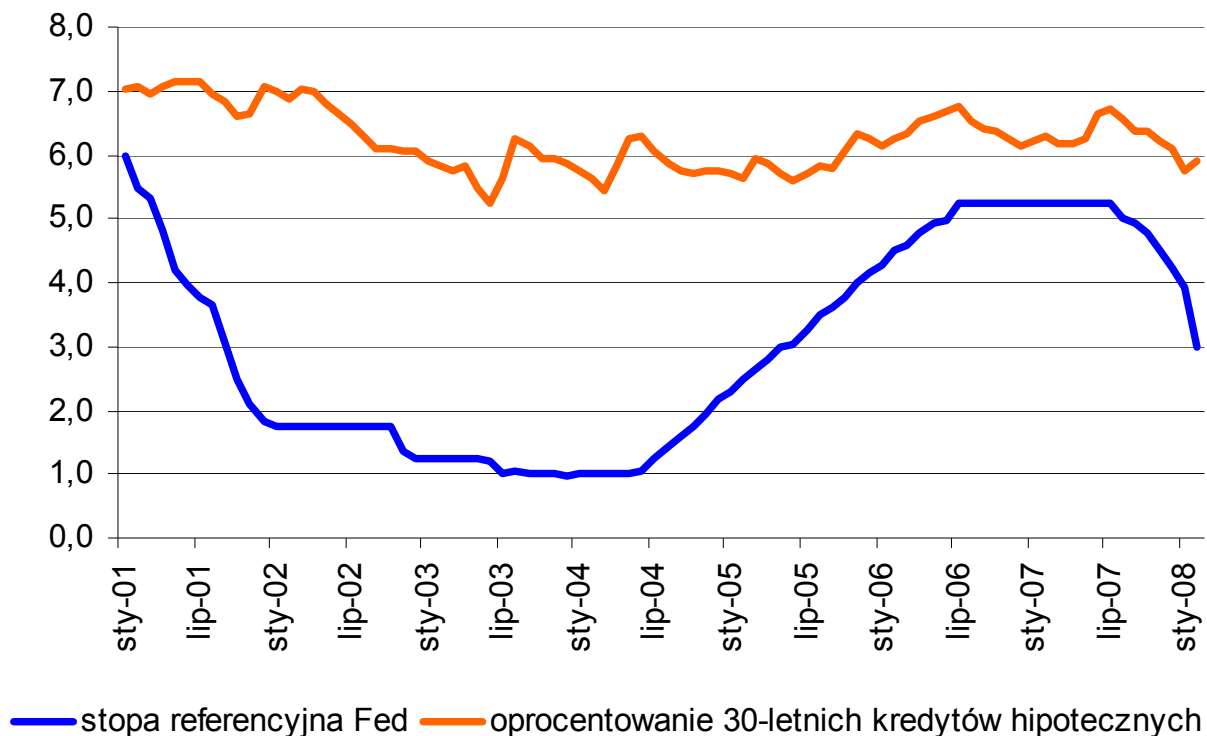

Źródła: FRED, BIS

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Zmiany poziomu oprocentowania kredytów hipotecznych nie były główną przyczyną kryzysu subprime

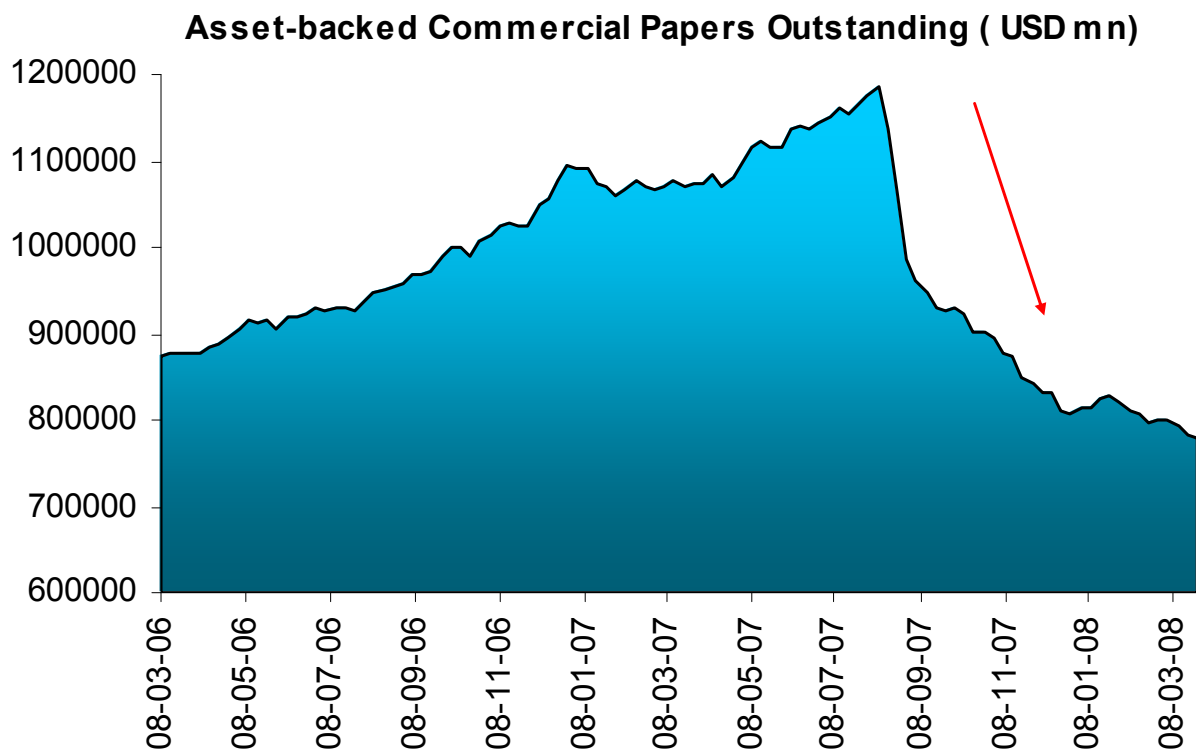
Stopa procentowa Fed a oprocentowanie kredytów hipotecznych

Źródło: FRED

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

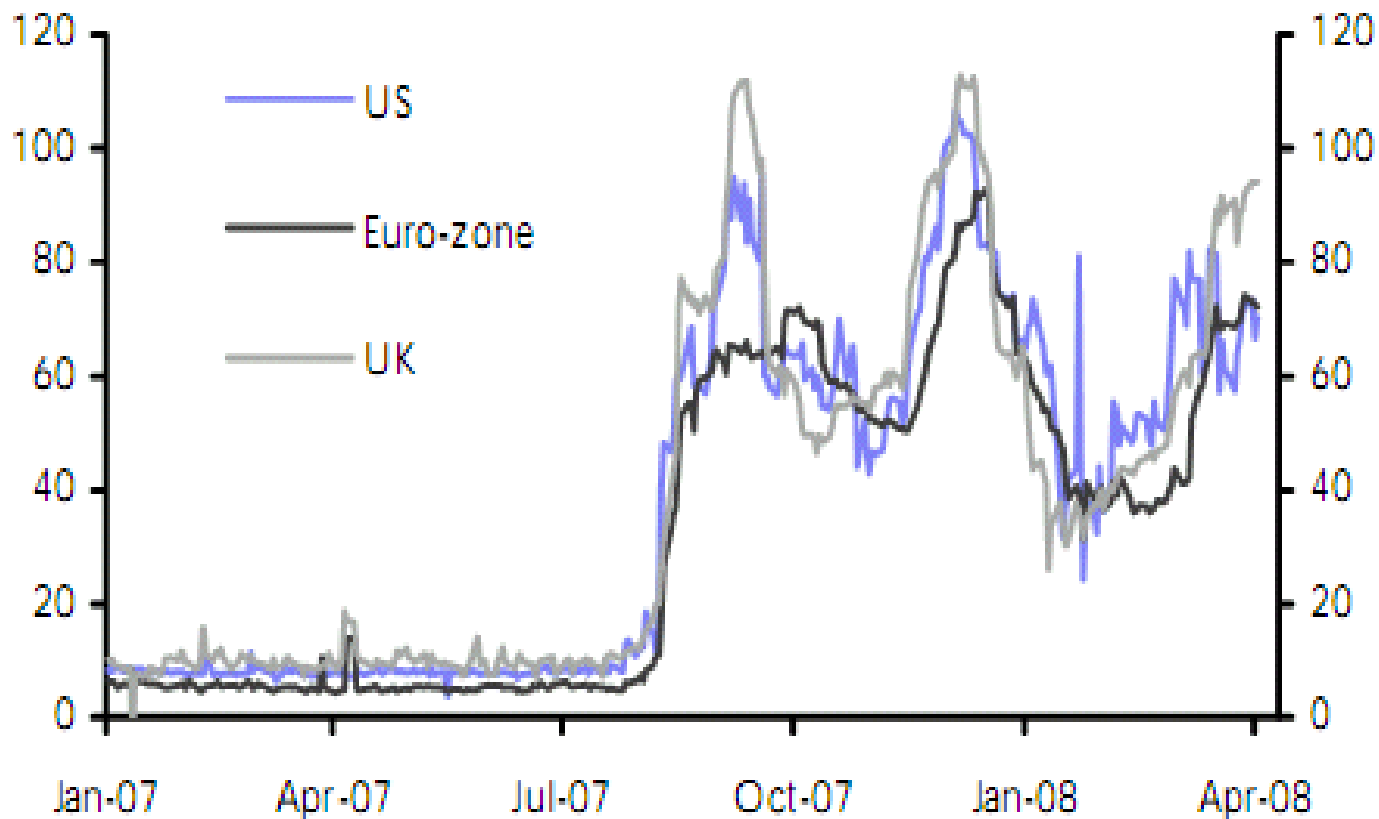
Rynek ABCP w USA skurczył się o jedną trzecią

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Wzrost nieufności doprowadził do gwałtownego załamania płynności na rynku międzybankowym

Źródło: Bloomberg

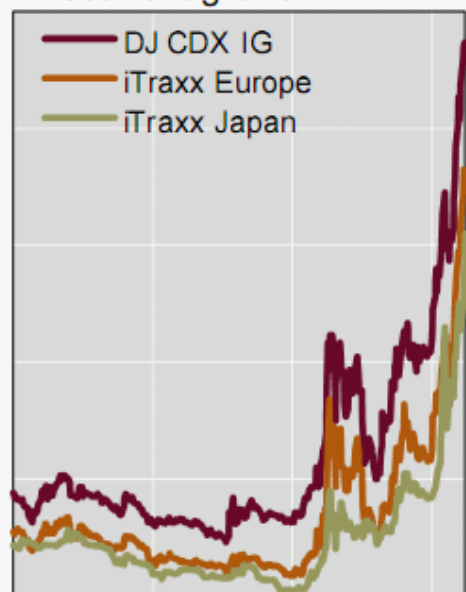
Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

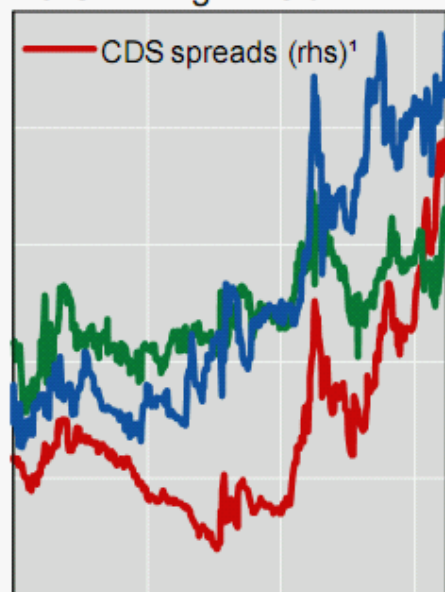
Drastycznie wzrosły koszty zabezpieczenia się przed ryzykiem, w największym stopniu w odniesieniu do banków inwestycyjnych z USA

Credit spread indices

Investment grade¹

DJ CDX High Yield

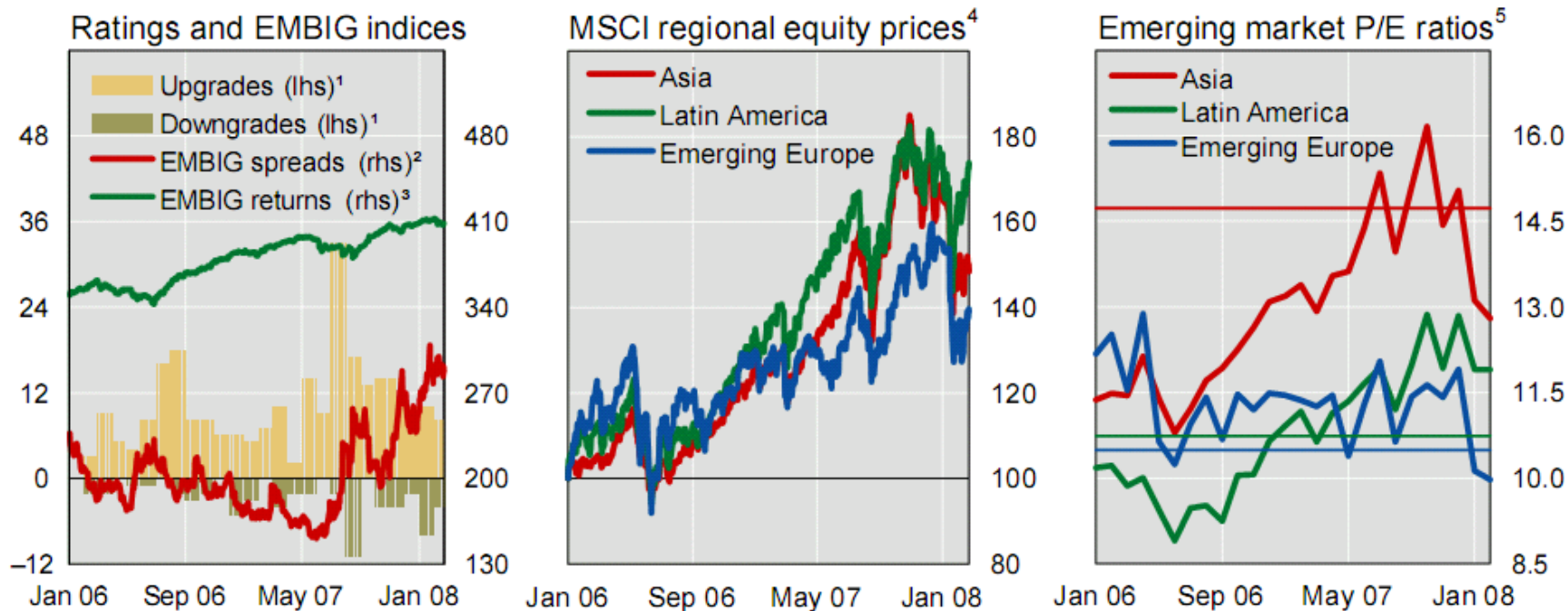
Źródło: BIS

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Kryzys rozpoczął się na rynkach krajów wysoko rozwiniętych ale dotknął też emerging markets

Emerging market assets

Źródło: BIS

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

W październiku 2007 r. teza sformułowana przez NBP nie była jeszcze daleka od prawdy, dziś może już się wydawać kontrowersyjna

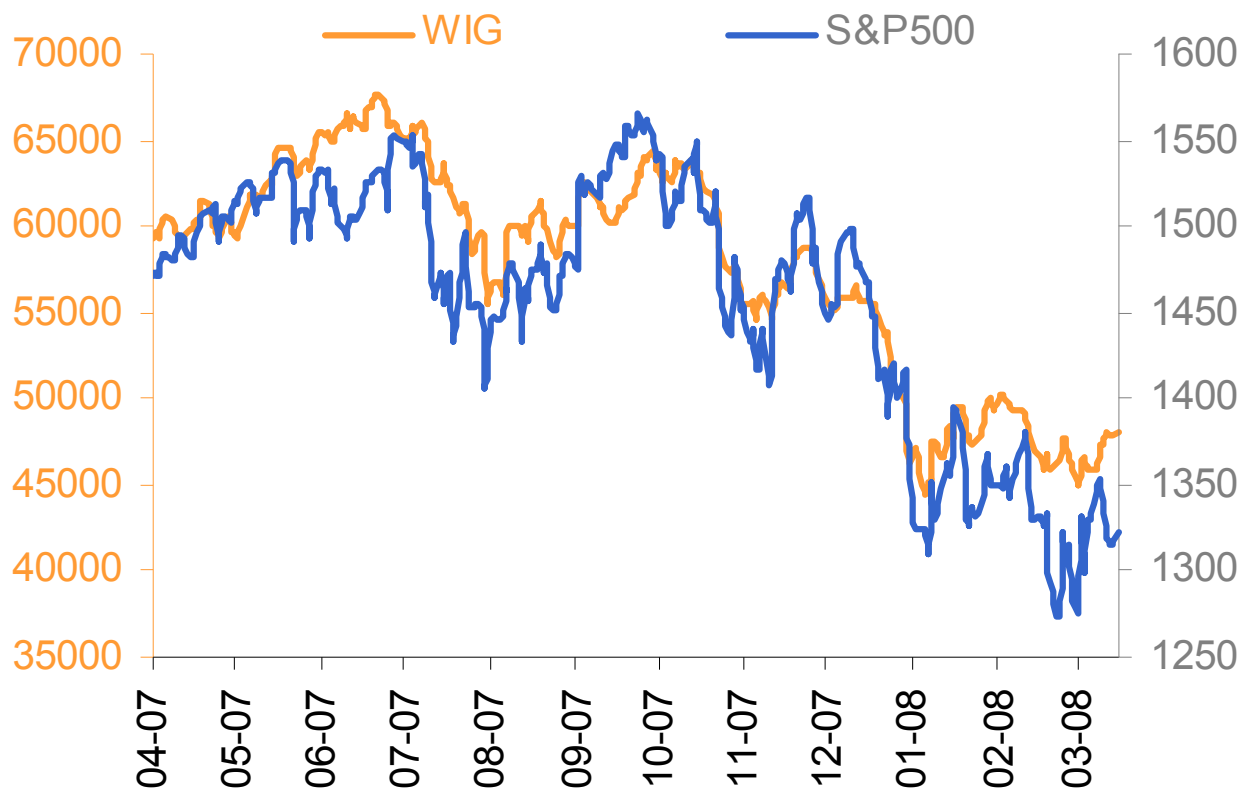
Ponadto w strukturze finansowania polskich banków dominującą rolę odgrywają depozyty krajowego sektora niefinansowego, co sprawiło, że zaburzenia na międzynarodowym rynku pieniężnym nie wpłynęły na sytuację polskich banków.

Źródło: NBP, Przegląd stabilności systemu finansowego, październik 2007 r.

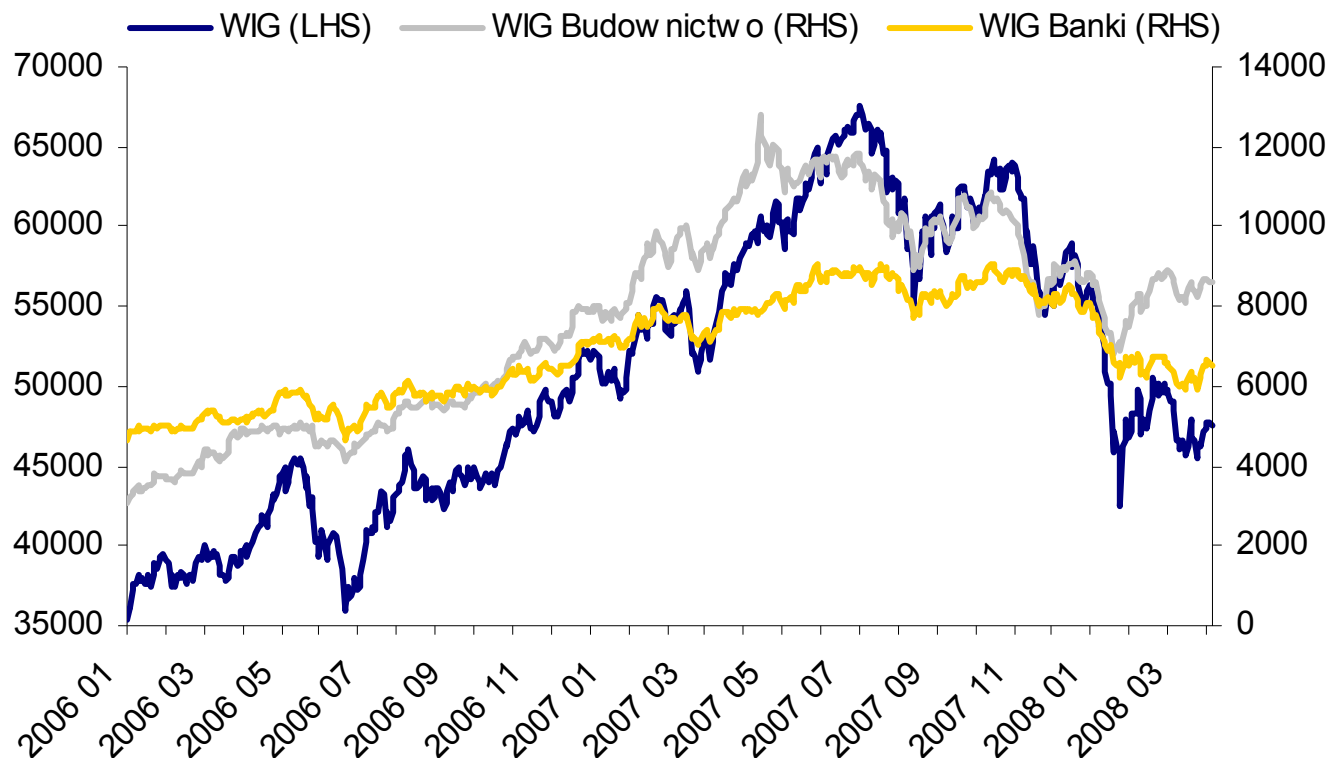
Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Polski rynek kapitałowy najszybciej i najsilniej odczył skutki zaburzeń na rynkach globalnych; zmiany indeksów GPW są bardzo silnie skorelowane z notowaniami giełdowymi w USA

Indeksy giełdowe WIG i S&P500 (pkt.)

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

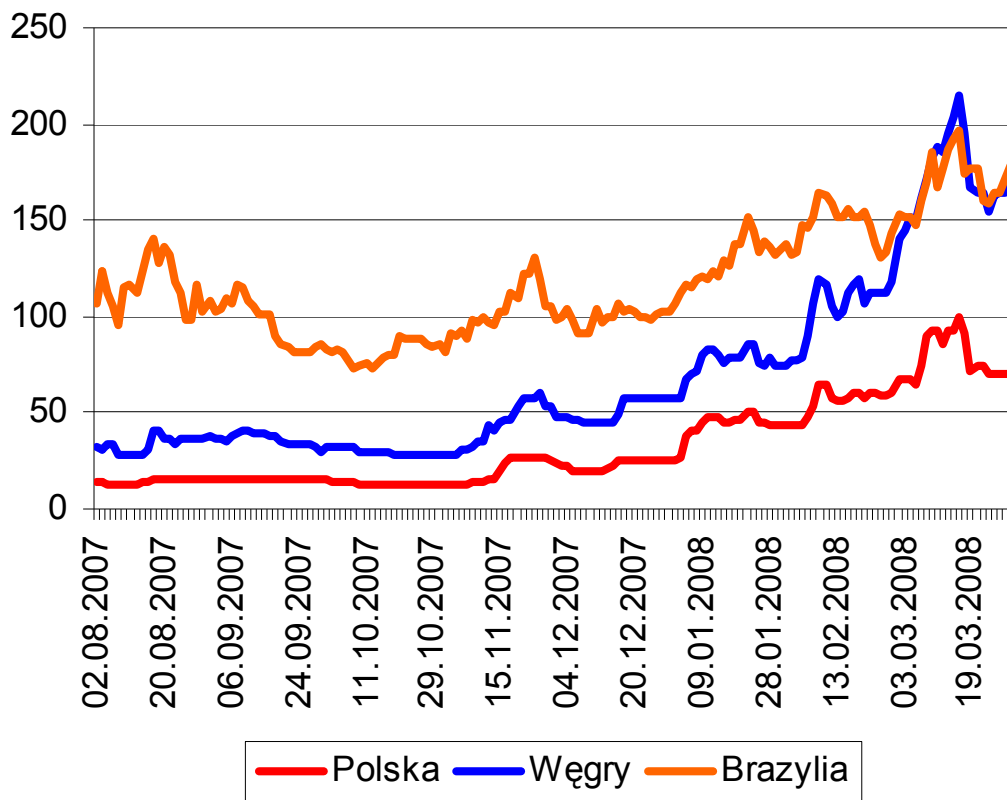

Źródło: Parkiet.

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Koszt zabezpieczenia się przed ryzykiem niewypłacalności polskich emitentów wzrósł kilkakrotnie

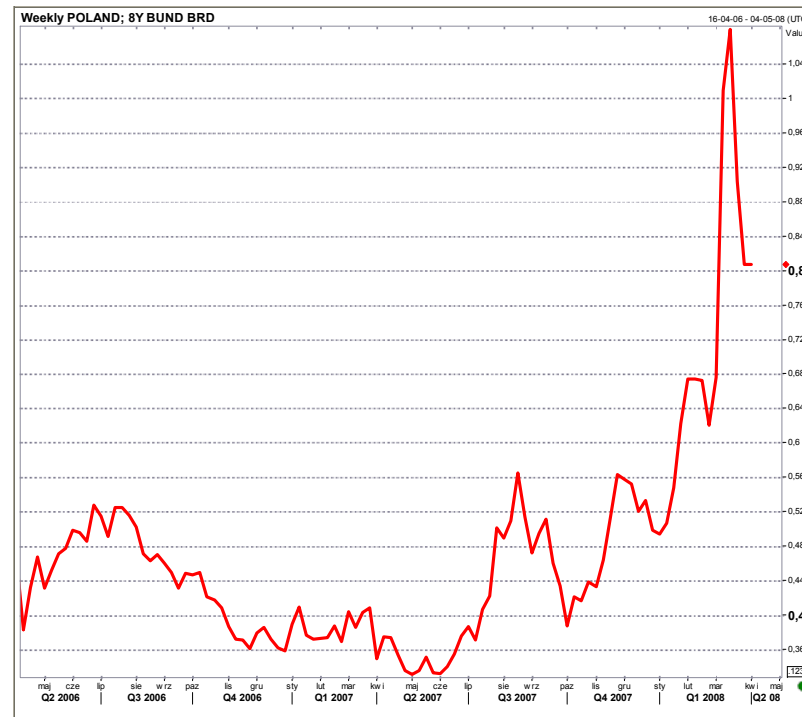
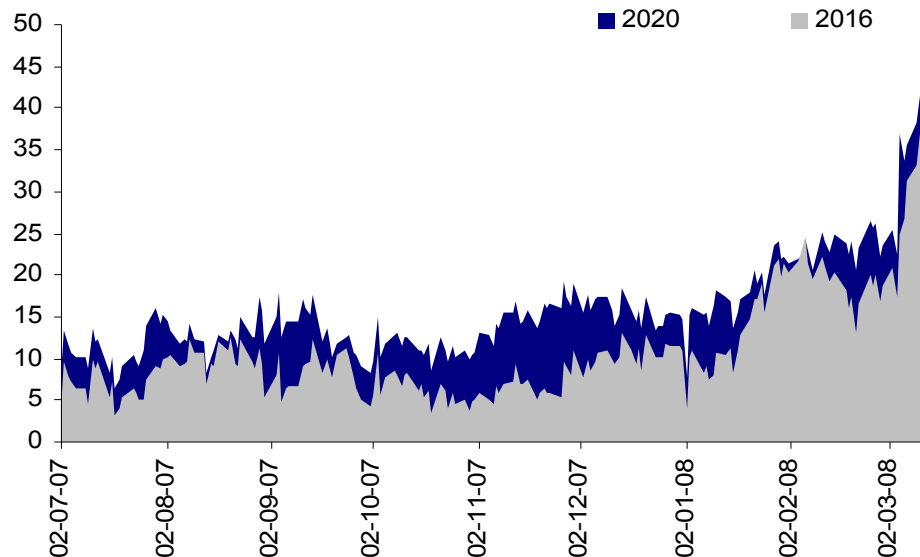
Spready CDS

Źródło: Deutsche Bank

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

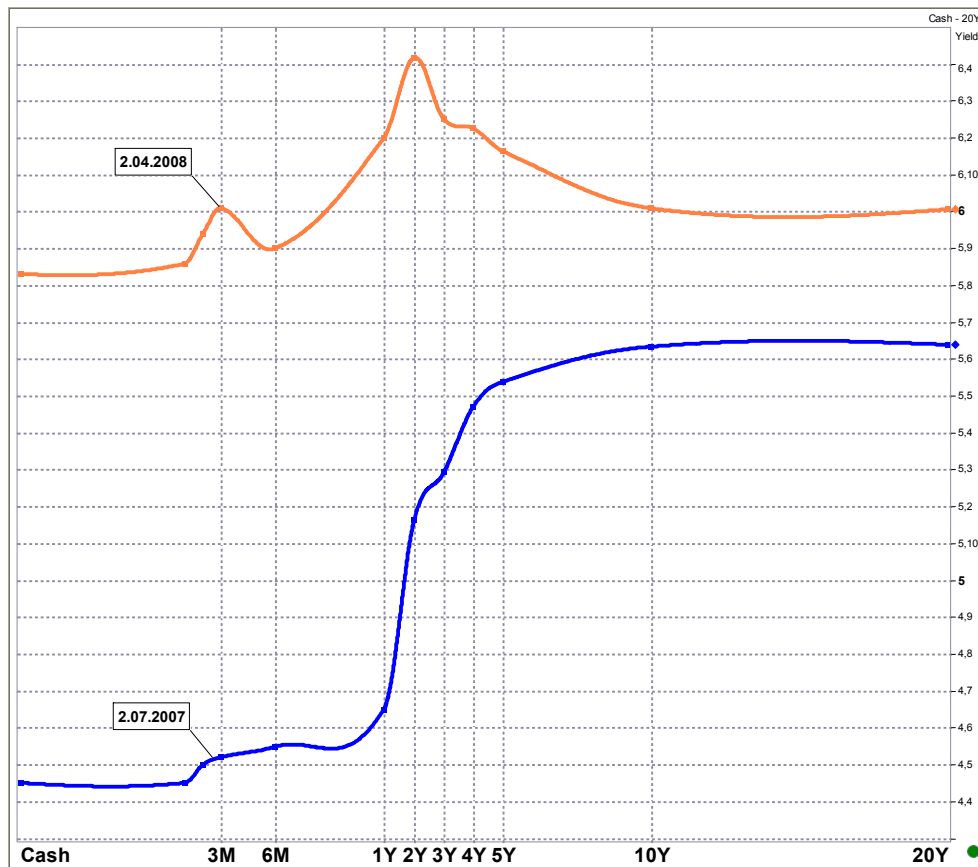
Marże polskich euroobligacji wzrosły prawie trzykrotnie ...

Źródło: MF, Reuters

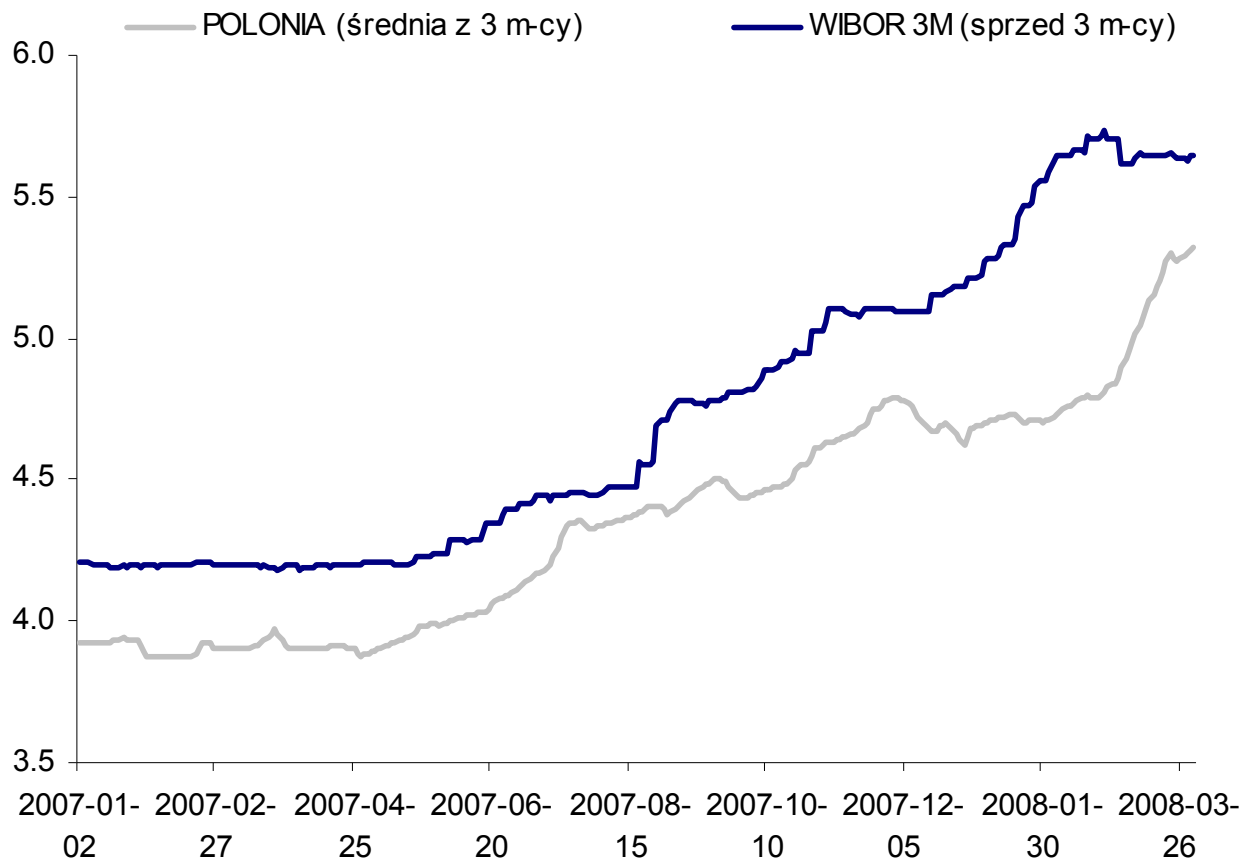
Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Krzywa rentowności przesunęła się mocno do góry i zmieniła kształt, ale w istotnym stopniu przyczyniło się do tego zacieśnienie polityki pieniężnej

Źródło: Reuters

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

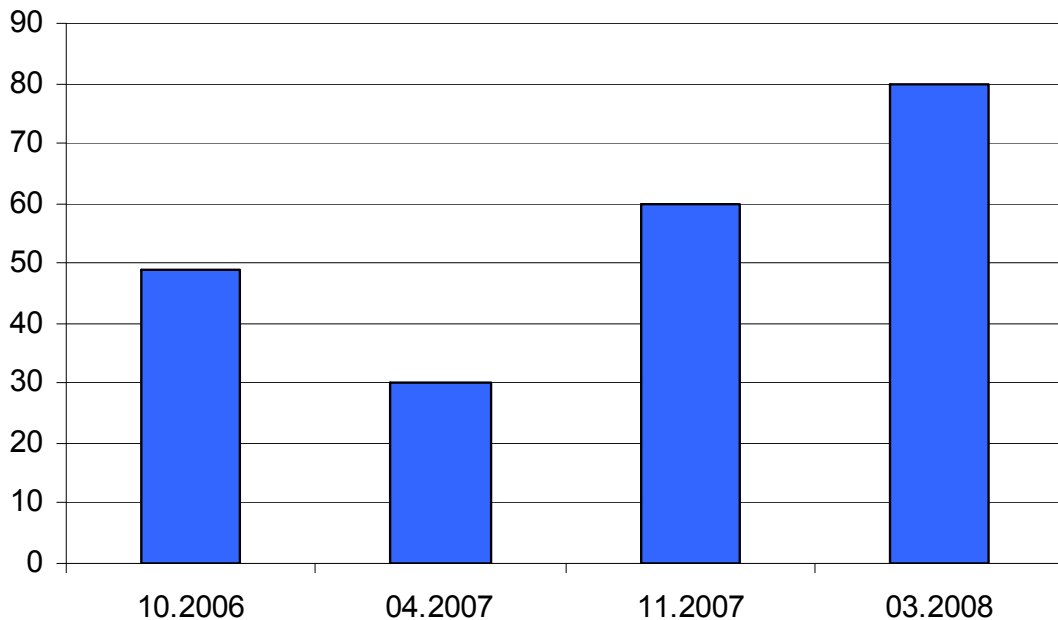
Źródło: Reuters.

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Wzrosły koszty dostępu do finansowania rynkowego

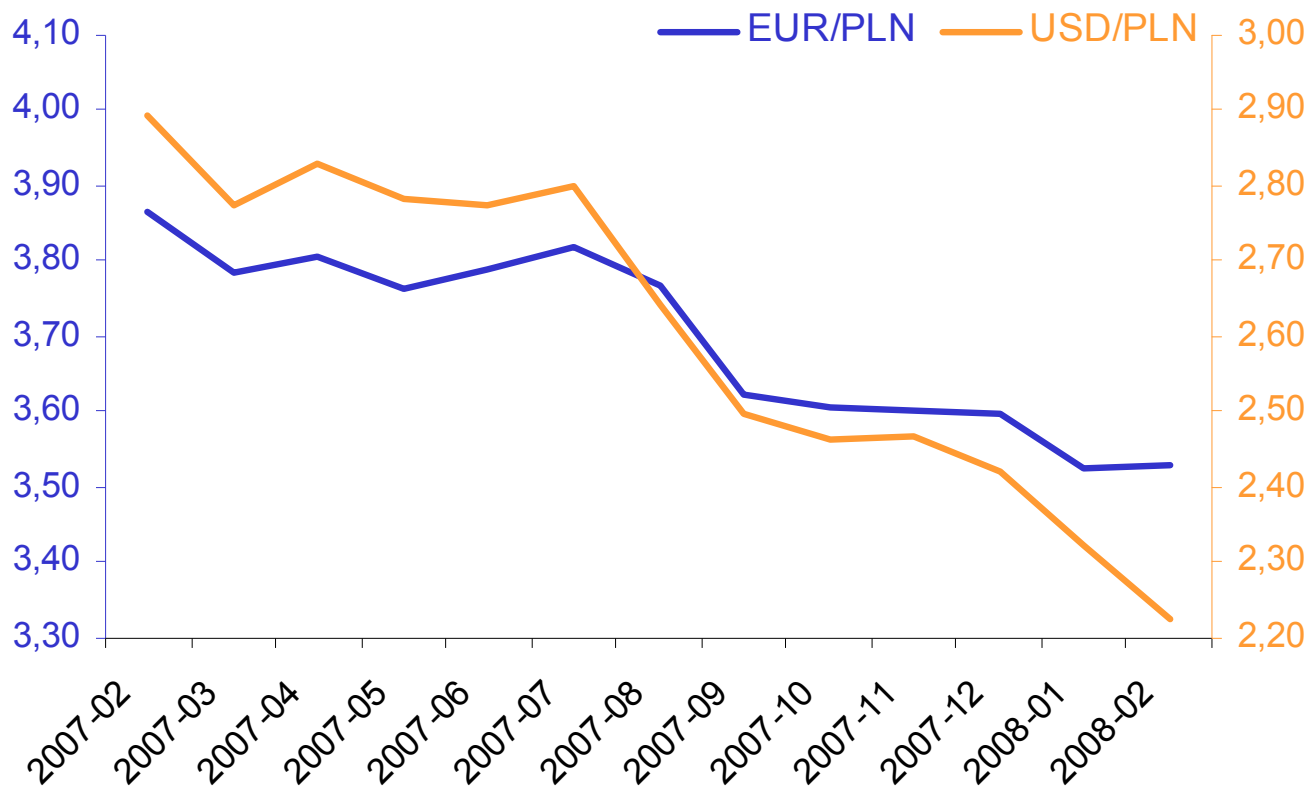
Marża hipotecznych listów zastawnych BRE Banku Hipotecznego

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

...ale złoty nadal się umacnia

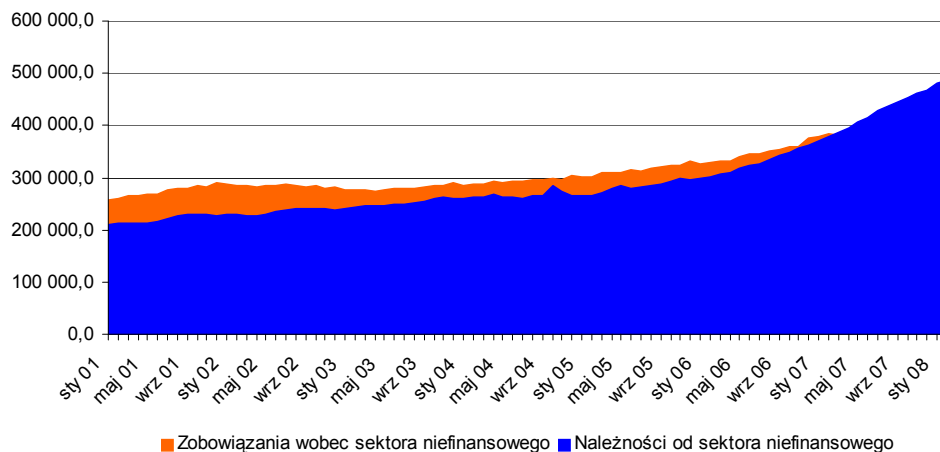
Źródło: Reuters

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

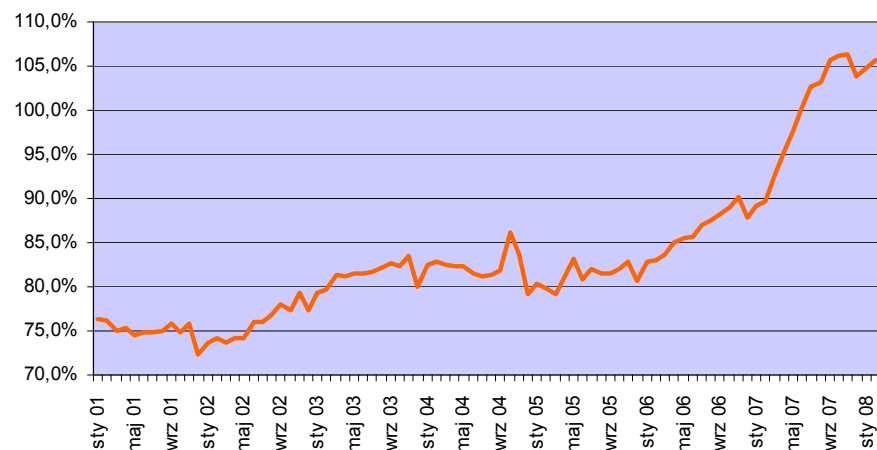

*Dlaczego kryzys pojawił się w niezbyt korzystnym okresie.
Finansowanie działalności banków staje się coraz trudniejsze...*

Należności i zobowiązania wobec sektora niefinansowego

Relacja należności do zobowiązań wobec sektora niefinansowego

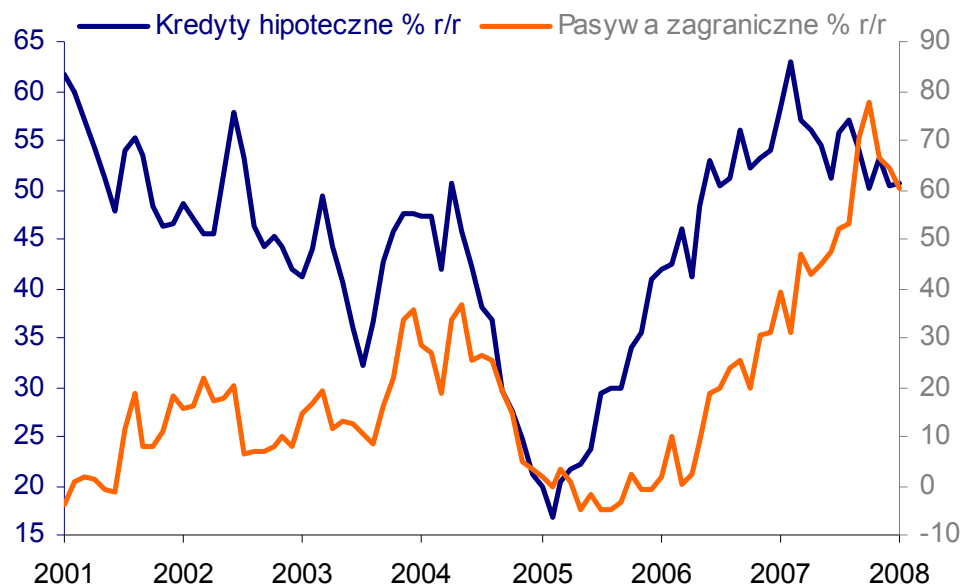
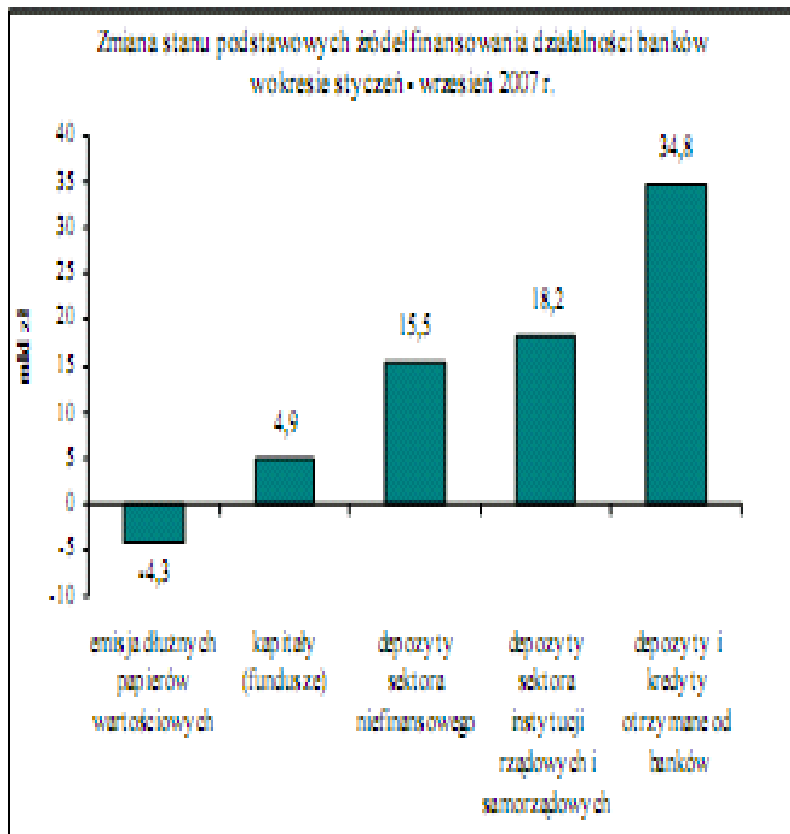

Źródło: NBP

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Środki pozyskiwane od innych banków stały się najważniejsze, pasywa zagraniczne wzrastały szybciej niż kredyty hipoteczne

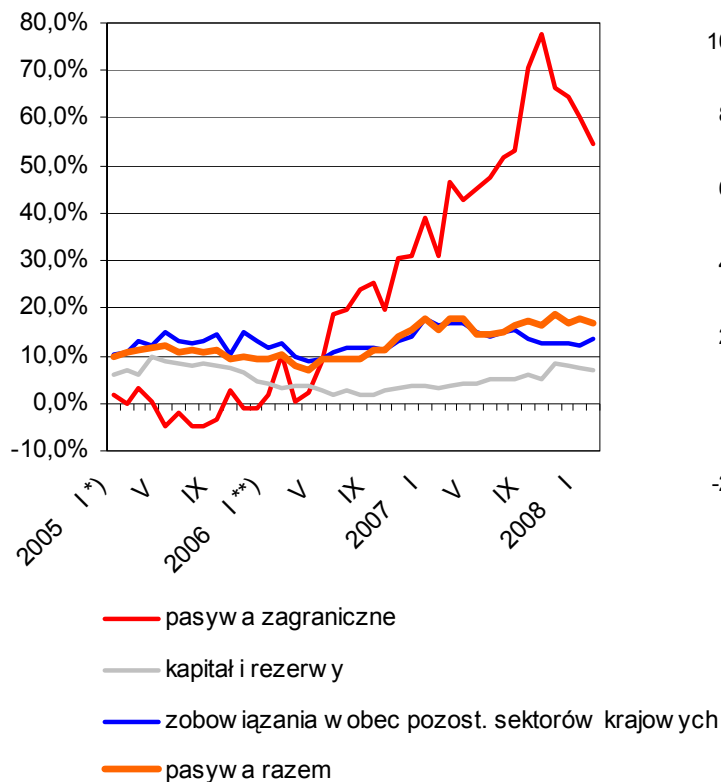
Źródło: KNF, NBP

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

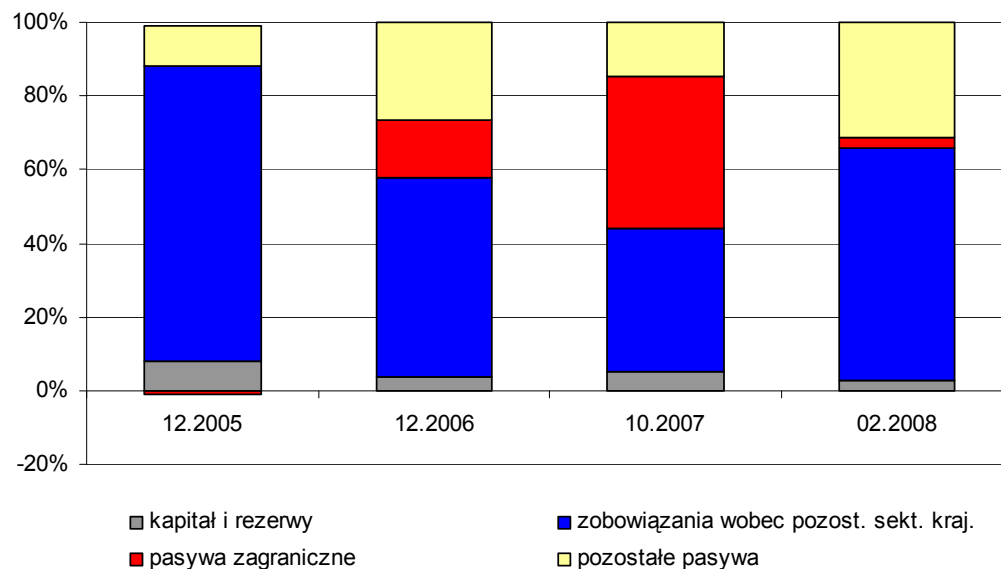

Od stycznia do października 2007 r. wzrost zobowiązań zagranicznych był głównym źródłem finansowania wzrostu aktywów banków, sytuacja diametralnie się zmieniła w ostatnich kilku miesiącach

Dynamika pasywów sektora bankowego

Struktura przyrostu pasywów banków

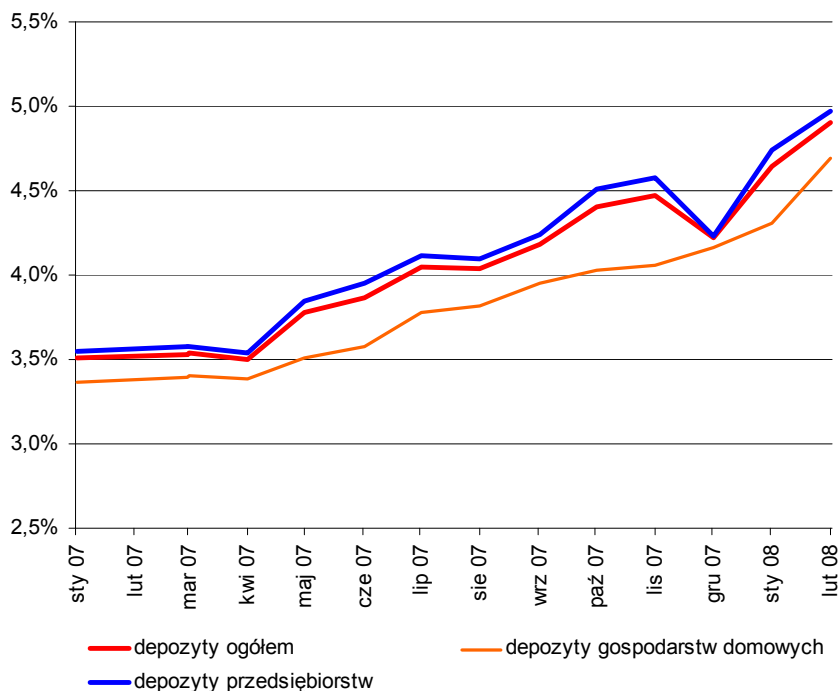
Źródło: KNF, NBP

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

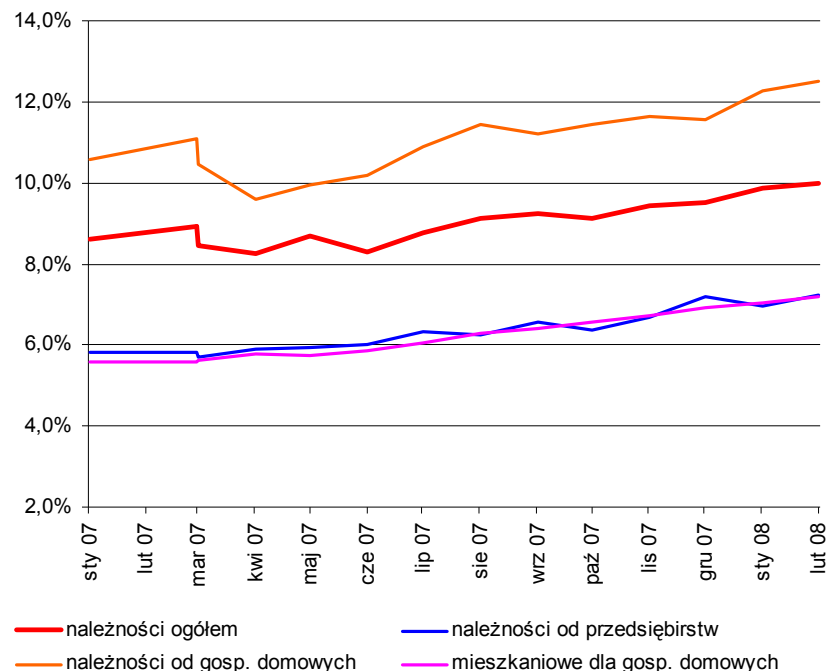

Wzrasta oprocentowanie depozytów i kredytów, nasila się konkurencja o środki klientów bankowych

Średnie oprocentowanie nowych depozytów złotych

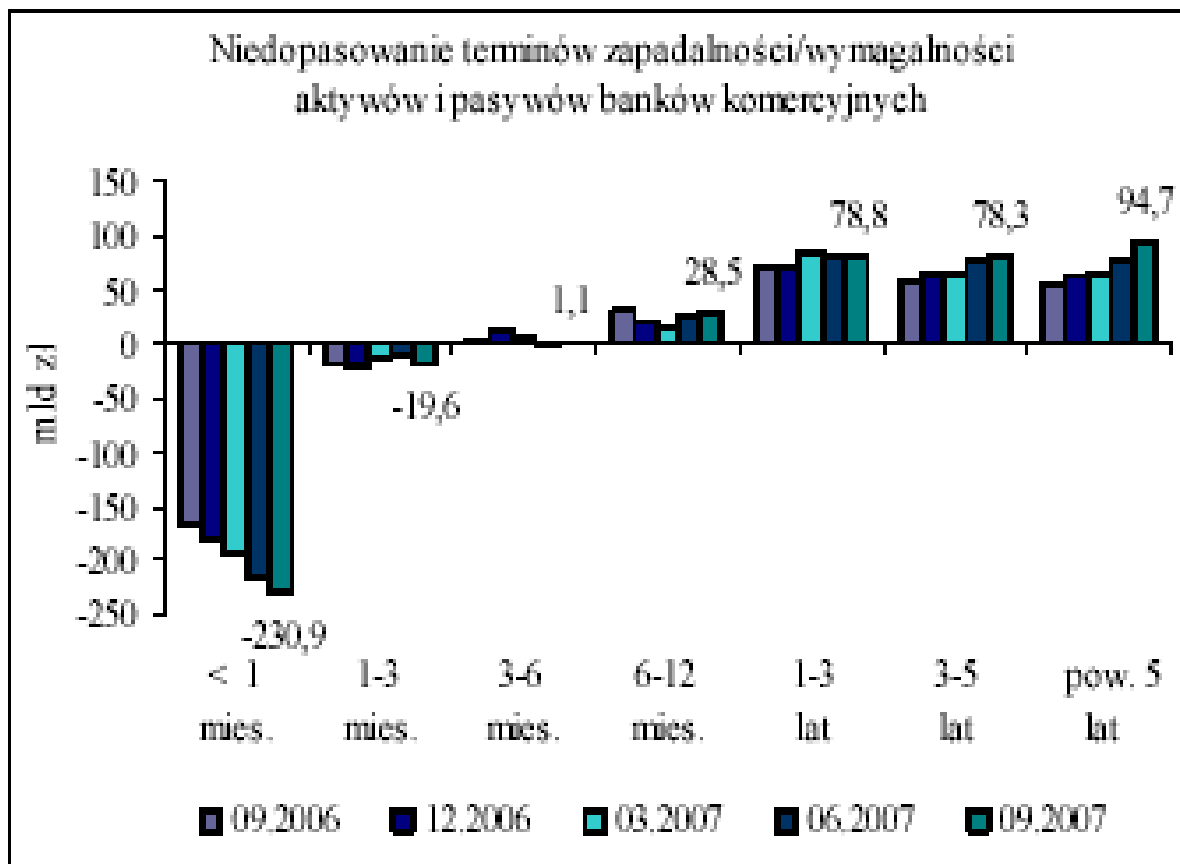

Średnie oprocentowanie nowych kredytów złotych

Źródło: NBP

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

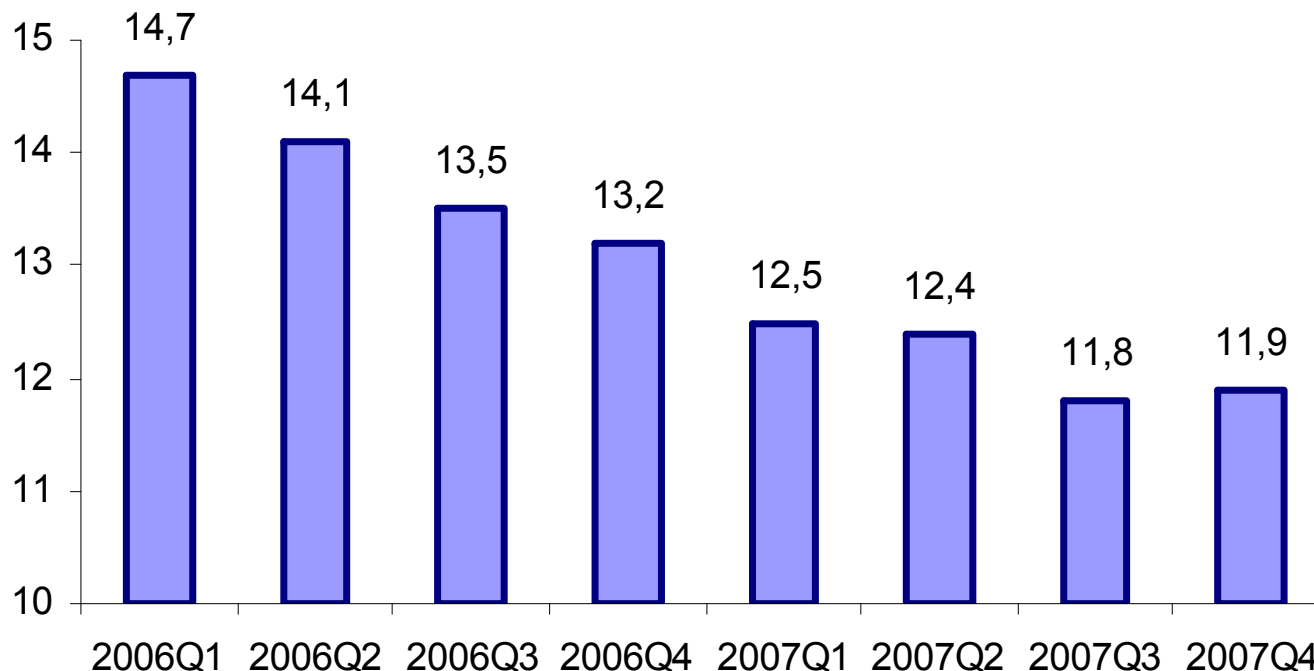
Źródło: Synteza raportu o sytuacji sektora bankowego w okresie styczeń – wrzesień 2007 r. (KNF).

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Stopniowo obniża się przeciętny współczynnik wypłacalności, ale wciąż pozostaje na bezpiecznym poziomie

Współczynnik wypłacalności (%)

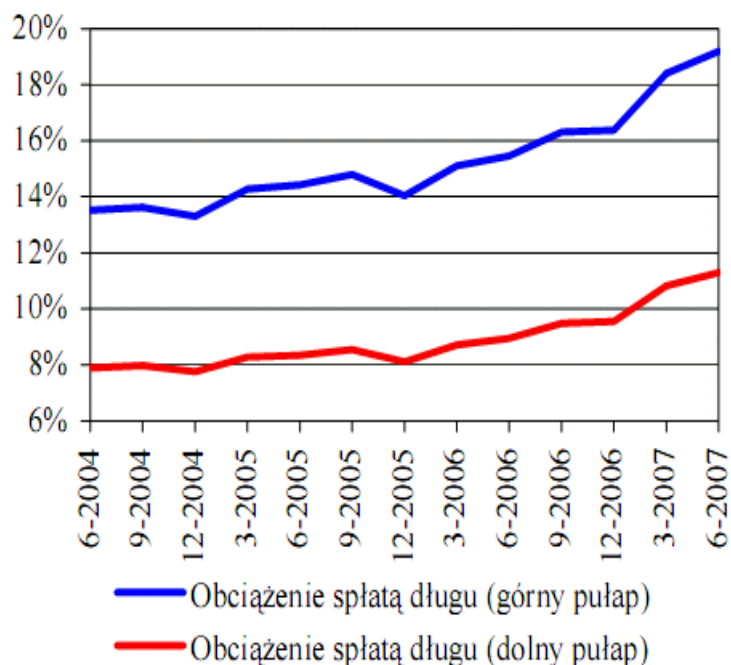
Źródło: KNF

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

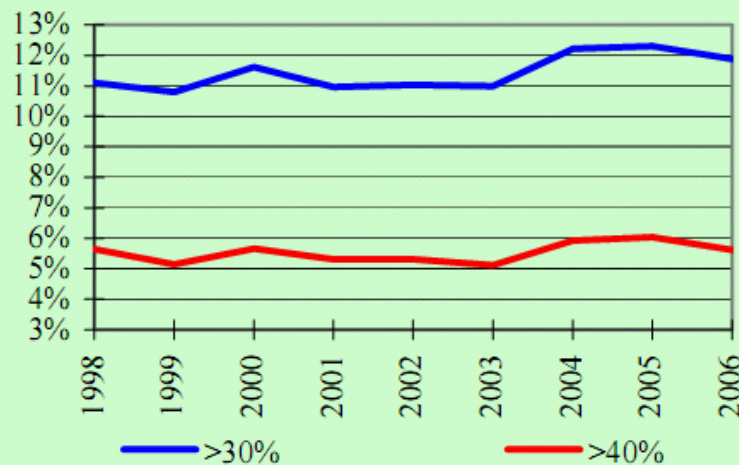

W Polsce nie ma typowych kredytów subprime, ale rośnie obciążenie spłatą kredytów, a znaczący odsetek gospodarstw domowych przeznaczają na to więcej niż 30% swoich dochodów

Obciążenie spłatą kredytów w sektorze gospodarstw domowych

Odsetek gospodarstw o wskaźniku obciążenia spłatami kredytów powyżej 30% i 40%

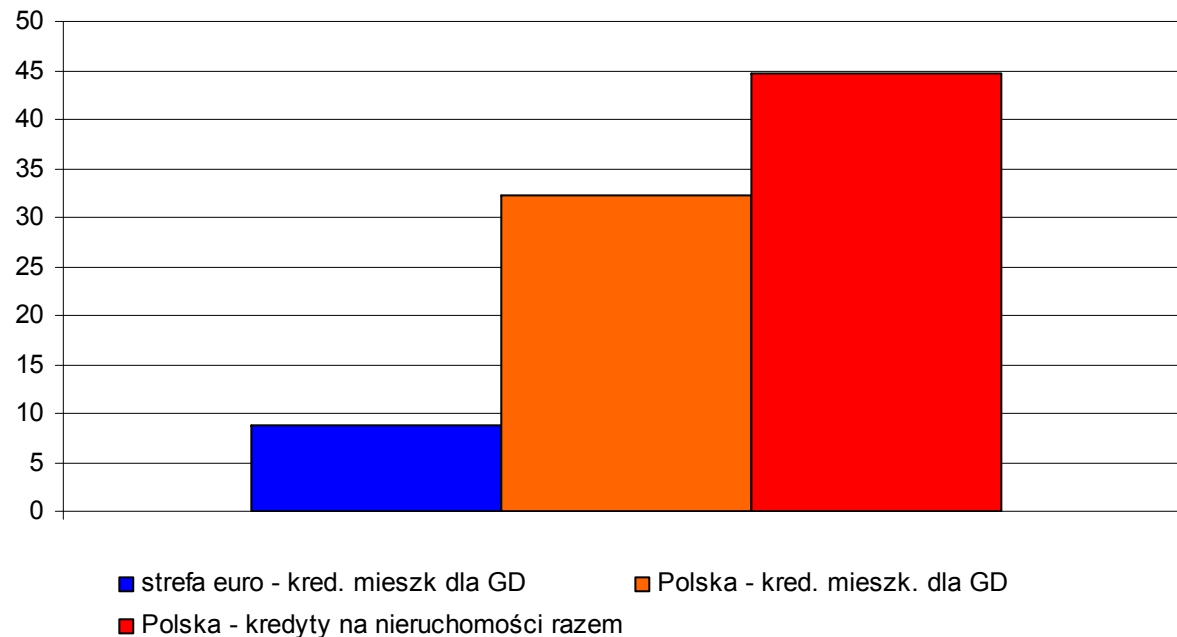
Źródło: obliczenia NBP na podstawie danych GUS (BGD).

Źródło: NBP

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Wzrost wartości kredytów i dochodów banków stał się bardzo zależny od kredytów na finansowanie nieruchomości

Udział kredytów mieszkaniowych w przyroście aktywów w 2007 r.

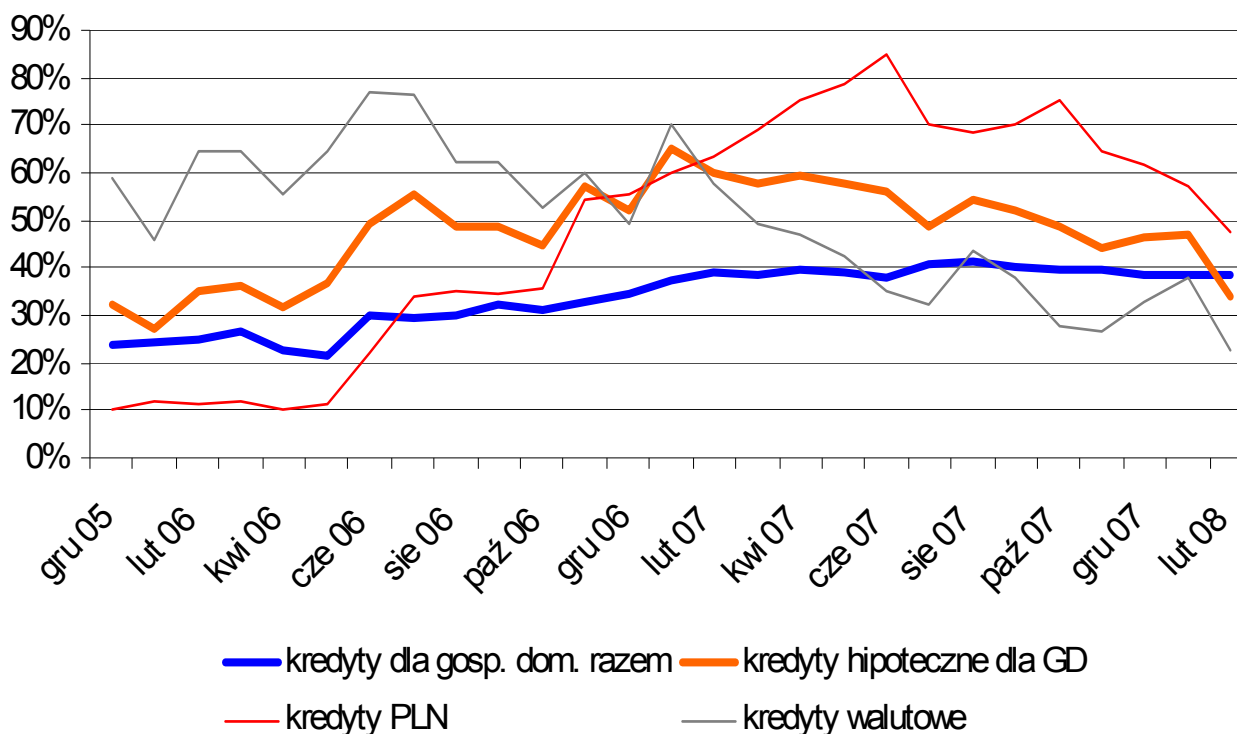

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Dynamika kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych spadła w lutym poniżej dynamiki wzrostu całości kredytów dla GD

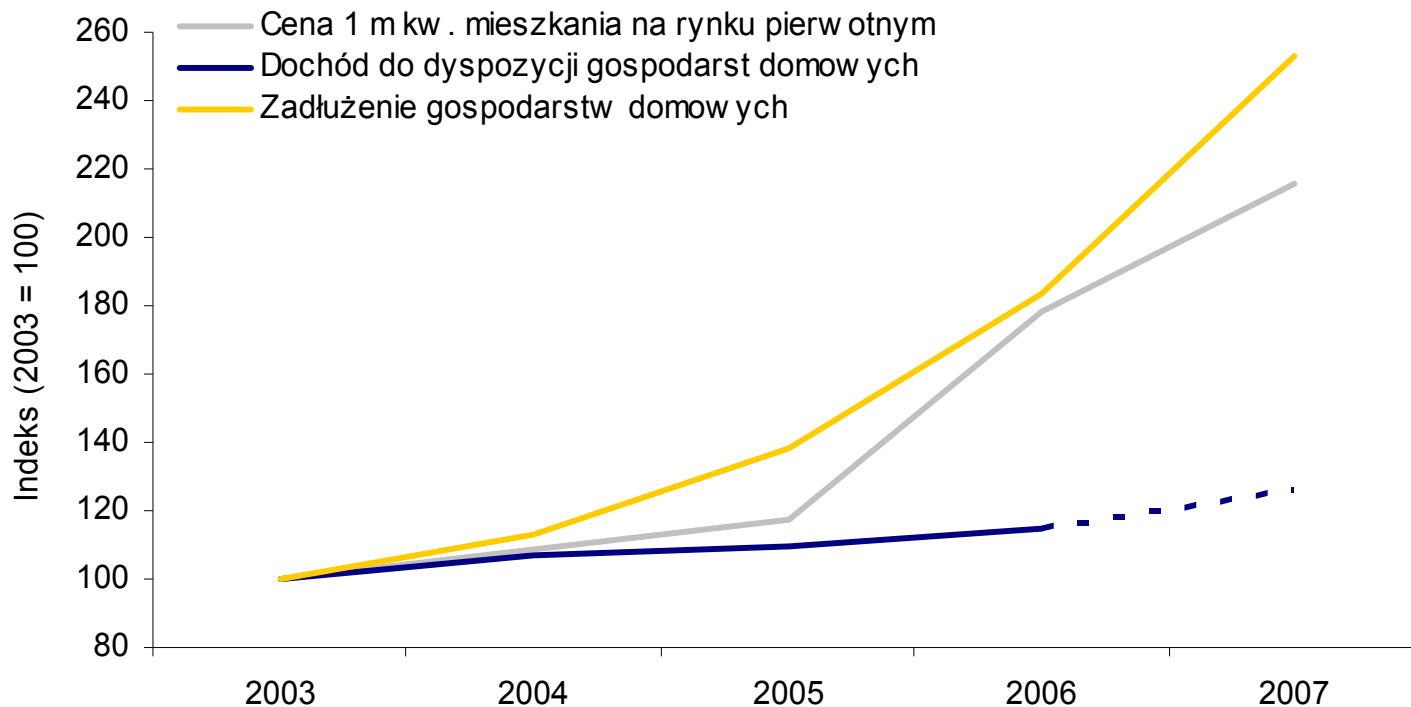
Dynamika kredytów dla gospodarstw domowych

Źródło: NBP

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Gwałtowny wzrost cen nieruchomości zmniejszył ich dostępność

Źródło: Synteza raportu o sytuacji sektora bankowego w okresie styczeń – wrzesień 2007 r. (KNF).

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

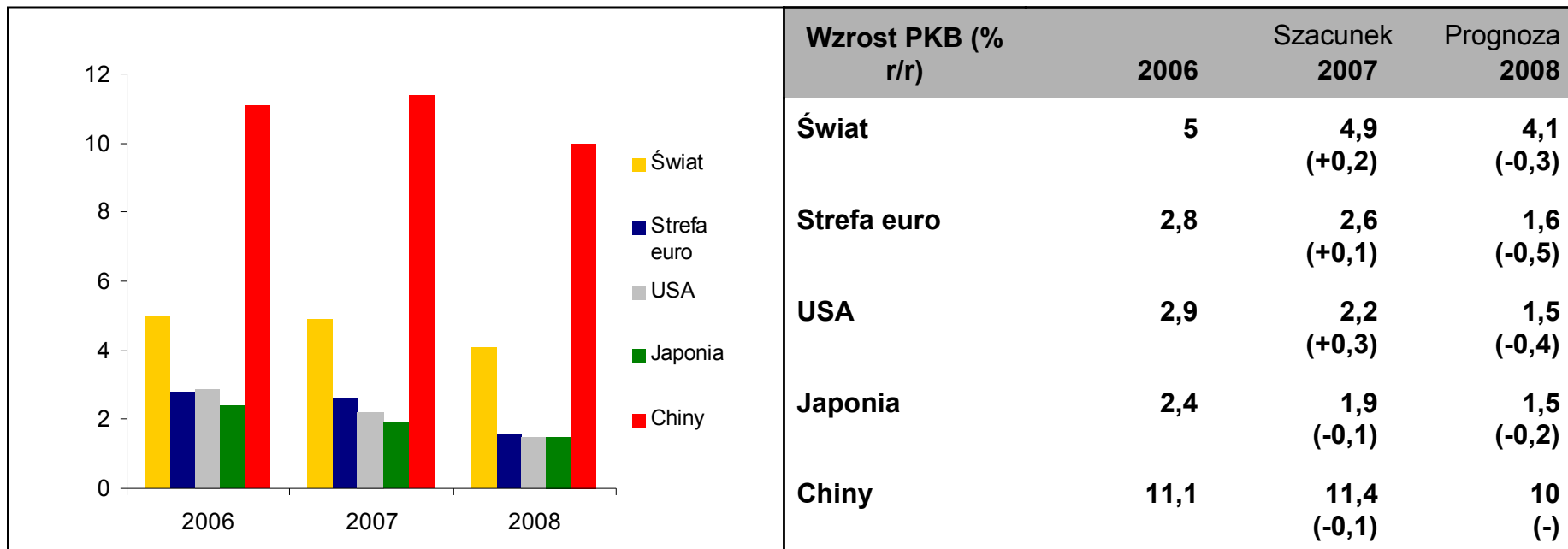
Co może się zdarzyć ?

ryzyko polskich instytucji finansowych i przedsiębiorstw. **Jednak, jeżeli zaburzenia na rynkach globalnych utrzymałyby się w długim okresie i miały negatywny wpływ na funkcjonowanie sektora realnego to bez wątpienia odbiloby się to niekorzystnie na gospodarce polskiej.** W szczególności odpływ kapitału z rynków “wschodzących”, deprecjacja złotego, wyższe koszty pozyskania kapitału przez polskie przedsiębiorstwa oraz obniżenie globalnego popytu doprowadziłoby do obniżenia tempa wzrostu gospodarczego. To spowodowałoby wzrost kosztów pozyskania funduszy, ograniczenie akcji kredytowej, pogorszenie sytuacji finansowej kredytobiorców i jakości portfela kredytowego, a ostatecznie doprowadziłoby do pogorszenia wyników finansowych sektora bankowego.

Źródło: KNF

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Prognozy wzrostu PKB wg MFW

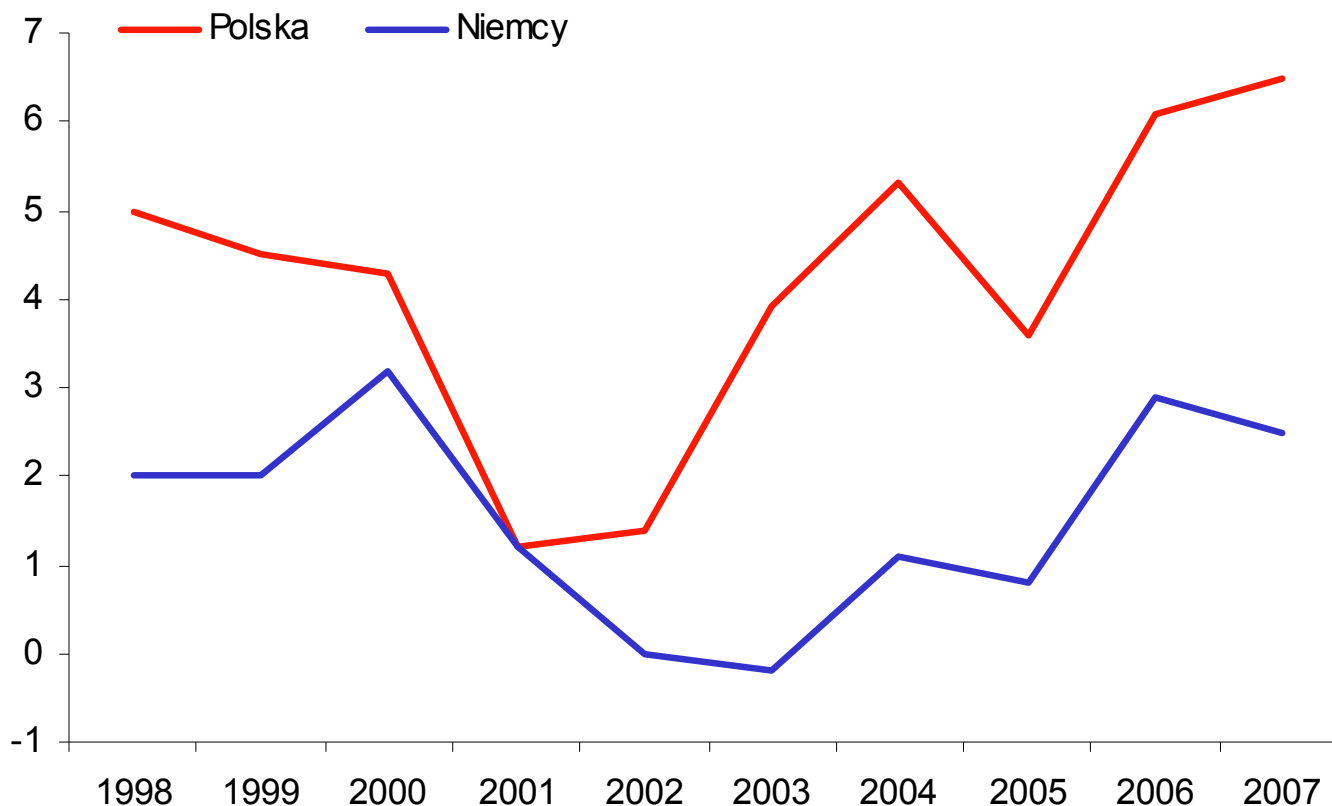

(stan na styczeń 2008, w nawiasie zmiana od października 2007)

- *Gospodarka USA silnie zwalnia; groźba recesji coraz poważniejsza*
- *Od „decoupling” do „recoupling” : niższe prognozy dla strefy euro i całej gospodarki światowej nie potwierdzają tezy o znacznym osłabieniu ich zależności od tendencji w gospodarce USA*
- *Przewidywane zwolnienie wzrostu w strefie euro będzie również skutkiem wcześniejszego zacieśnienia polityki pieniężnej i znacznej aprecjacji kursu euro do dolara*

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

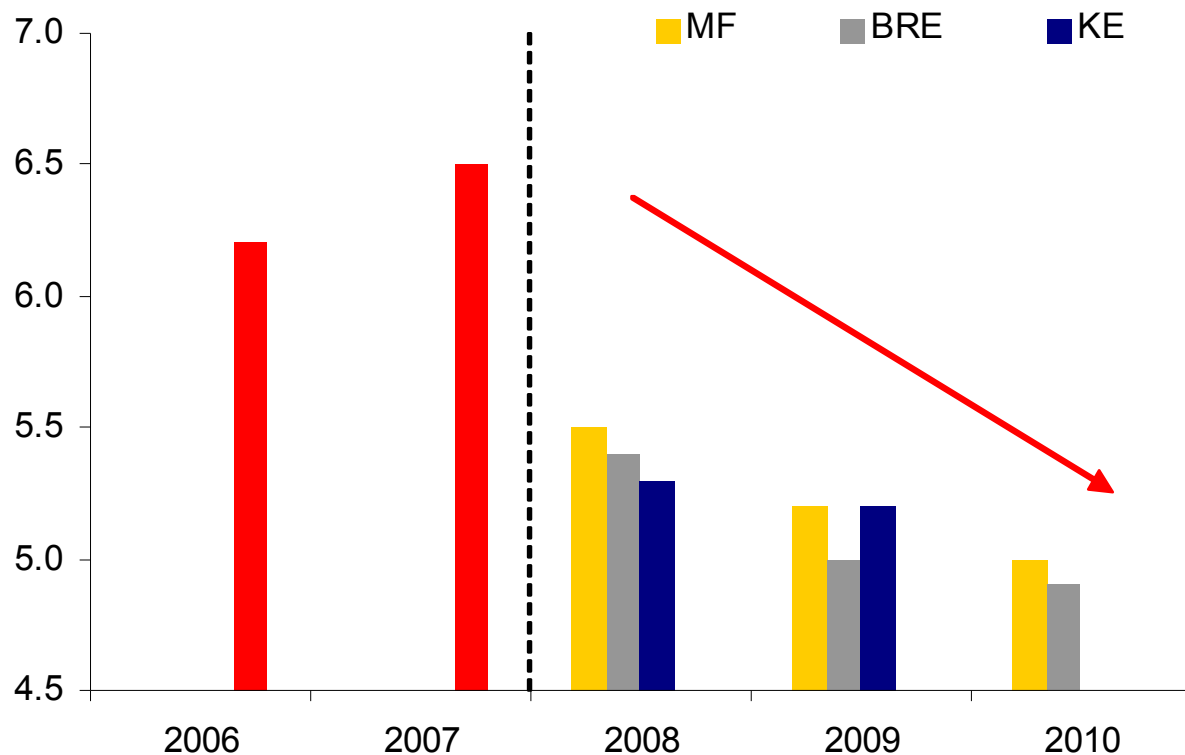
Dynamika wzrostu PKB w Polsce i w Niemczech

Porównanie dynamiki wzrostu PKB w Polsce i w Niemczech wskazuje na dość duży stopień synchronizacji cykli koniunkturalnych

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

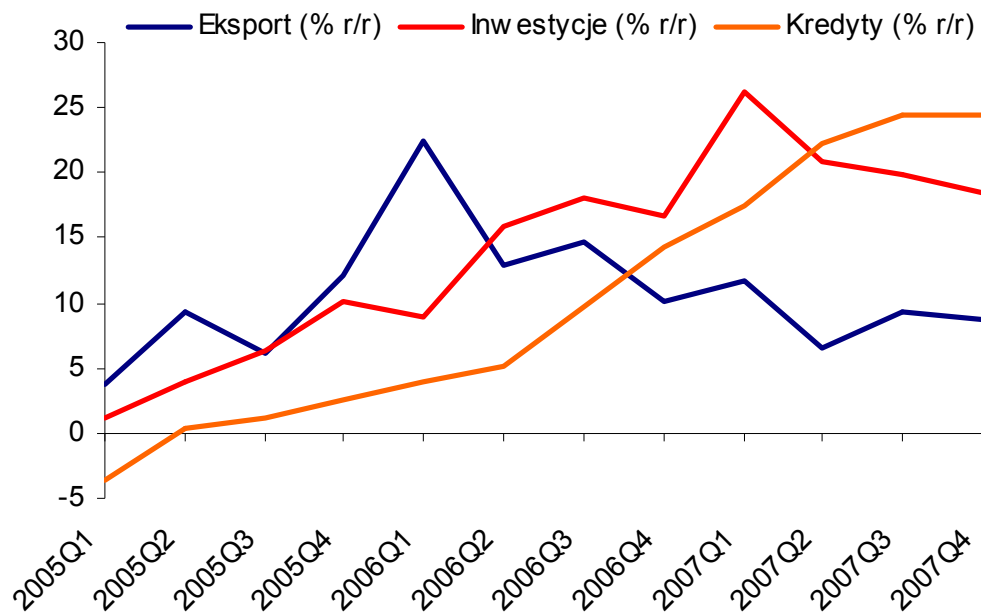
Prognozy wzrostu PKB w Polsce

- **Prognozy wzrostu PKB w Polsce wskazują na odczuwalne, choć wciąż dość umiarkowane, osłabienie aktywności gospodarczej związane głównie z pogorszeniem się sytuacji w otoczeniu zewnętrznym i oczekiwanym spadkiem dynamiki inwestycji**
- **Wzrost napięć inflacyjnych, zacieśniająca się sytuacja na rynku pracy oraz rosnąca nierównowaga w obrotach zewnętrznych mogą stać się ważnymi źródłami zagrożeń dla dynamiki i stabilności wzrostu PKB**

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

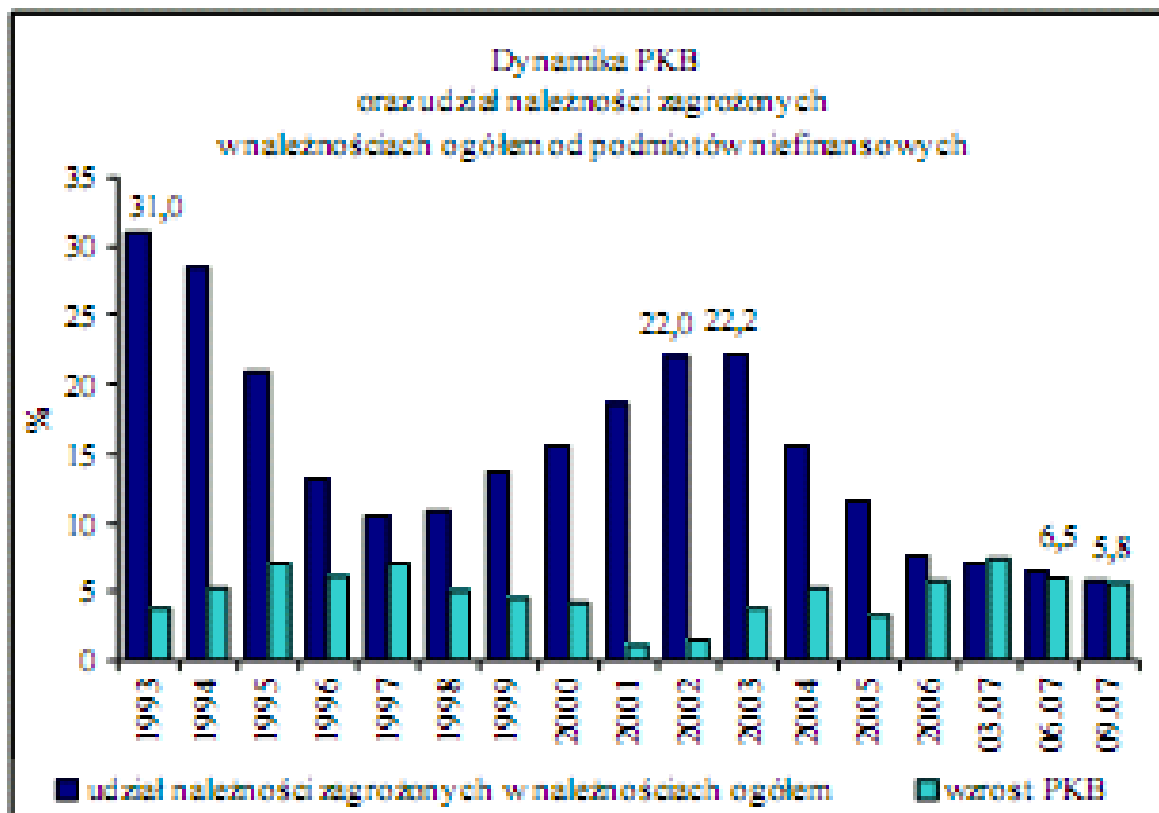
Spadek dynamiki inwestycji może być efektem gorszych perspektyw dla polskiego eksportu i pogorszenia warunków dostępu do kredytów bankowych

Źródło: GUS, NBP

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Spadek dynamiki PKB był w przeszłości związany ze znacznym wzrostem należności zagrożonych

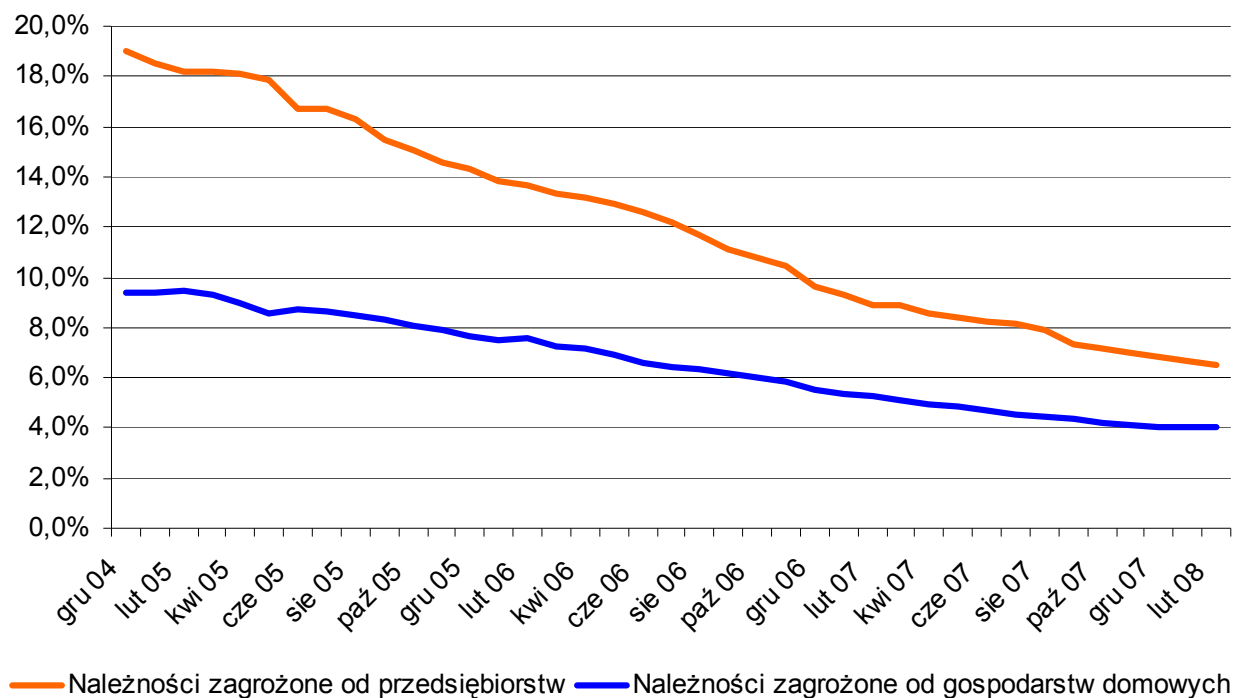

Źródło: KNF

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Udział należności zagrożonych w kredytach dla gospodarstw domowych przestał się obniżać pomimo wciąż dynamicznego wzrostu tych kredytów

Udział należności zagrożonych

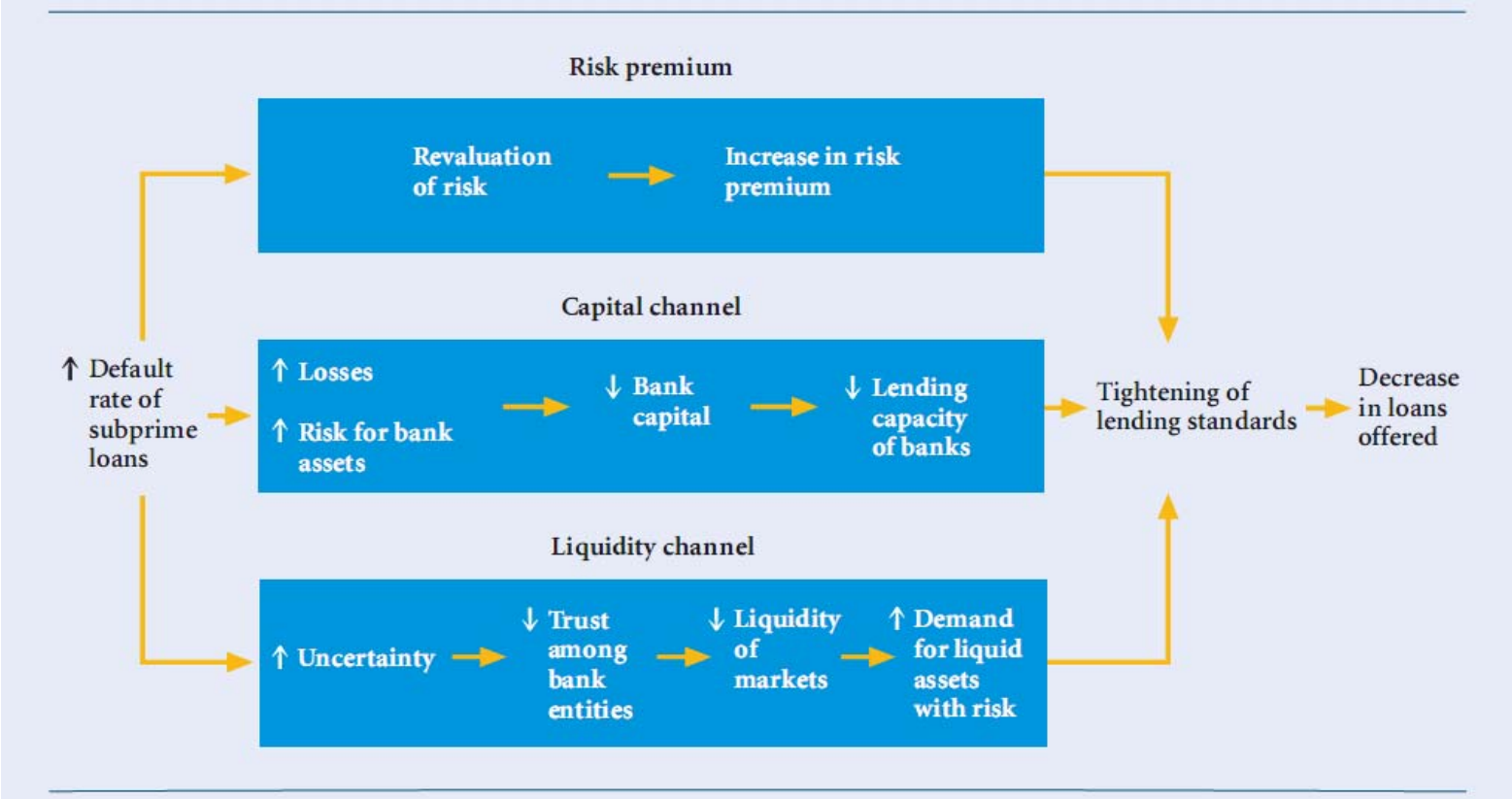

Źródło: NBP

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

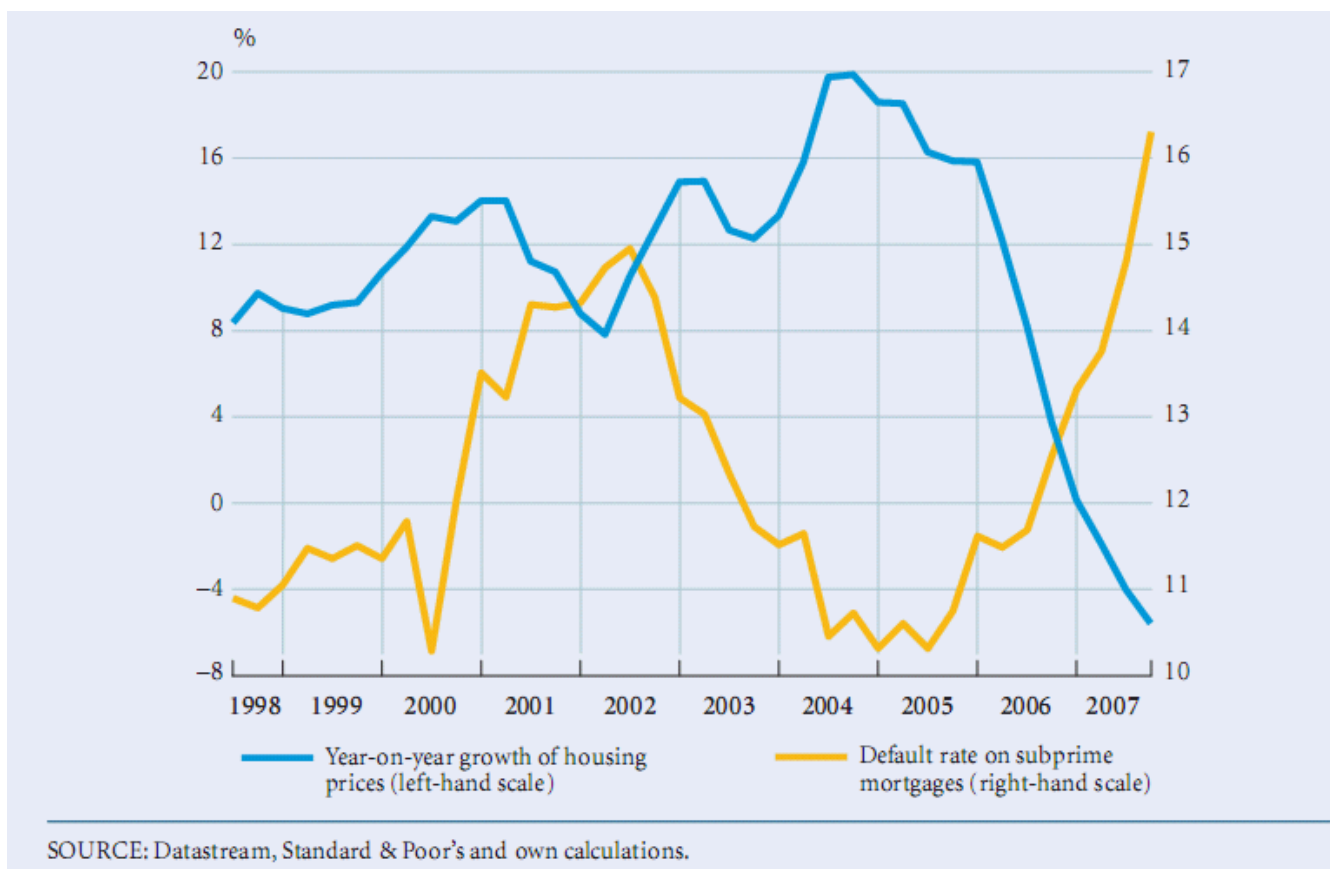
Wzrost premii za ryzyko, osłabienie bazy kapitałowej banków i niedobór płynności na rynku międzybankowym jako główne zagrożenia dla dynamiki i kosztu kredytów w krajach dotkniętych kryzysem

Źródło: La Caixa Monthly Report, January 2008

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Spadek dynamiki cen domów w USA spowodował bardzo szybki wzrost niewypłacalności w segmencie kredytów subprime

Źródło: La Caixa Monthly Report, January 2008

Wpływ zaburzeń na światowych rynkach finansowych na sytuację sektora bankowego w Polsce

Wnioski dla Polski.

- 1. Skutki obecnych zaburzeń dowodzą, że znaczenie systemu bankowego dla gospodarki znacznie przekracza jego udziały w tworzeniu PKB i w zatrudnieniu.*
- 2. Zaburzenia na światowych rynkach finansowych prowadzą do pogorszenia warunków funkcjonowania polskich banków i mogą przyczynić się do osłabienia ich wyników finansowych, ale nie ma obecnie istotnych powodów do obaw o stabilność polskiego systemu bankowego.*
- 3. Niekorzystnym zbiegiem okoliczności jest to, że kryzys na rynkach globalnych pojawił się w okresie, gdy dynamiczny wzrost aktywów banków polskich doprowadził do obniżenia się współczynników adekwatności kapitałowej, wyczerpania nadwyżki depozytów i wzrostu uzależnienia od finansowania rynkowego.*
- 4. Najbardziej istotnym dotychczas kanałem przenoszenia skutków kryzysu jest kanał finansowania. W przypadku przedłużania się kryzysu zwiększyć może się znaczenie kanału makroekonomicznego i tzw. pośredniego kanału kredytowego.*
- 5. Utrzymanie wysokiej dynamiki kredytu wymagać będzie umocnienia bazy kapitałowej banków. Obecne zaburzenia mogą utrudnić i/lub zwiększyć koszt pozyskania niezbędnych zasobów kapitałowych.*
- 6. Dobry nadzór bankowy, dobre regulacje tworzone w dialogu z instytucjami finansowymi i odpowiednie „plany awaryjne” są niezwykle ważne dla zapewnienia stabilności systemu finansowego.*
- 7. Zaburzenie płynności na rynkach bazowych nakazują zwracać dużą większą uwagę na ryzyko płynności. Jego znacznie rośnie także dla polskich banków ze względu na rosnącą lukę płynności i zmiany w strukturze finansowania (spadek roli depozytów, szybki wzrost pasywów zagranicznych).*
- 8. Ceny instrumentów finansowych muszą w pełni odzwierciedlać ryzyko z nimi związane. Konkurencja poprzez nadmierne łagodzenie warunków kredytów hipotecznych i konsumpcyjnych może być drogą na manowce.*
- 9. Konserwatyzm lub też relatywne „zacołanie” w rozwoju sekurytyzacji w Polsce okazały się bardzo pomocne w obecnej sytuacji. Nie podważa to potencjalnych korzyści z sekurytyzacji, ale skłania do ostrożności przy jej wykorzystywaniu.*
- 10. Ostatnie zaburzenia wskazują na zagrożenia związane z korzystaniem z SPV, SIV i innych instrumentów pozabilansowych i podkreślają znaczenie przejrzystości w prezentacji całości bilansowych i pozabilansowych zobowiązań banków. Zaburzenia zwracają też uwagę na potencjalne zagrożenia związane z korzystaniem z pośredników finansowych.*
- 11. Największe trudności w USA ujawniły się w segmencie kredytów subprime z okresowo dostosowywaną stawką oprocentowania. Należałoby rozważyć, czy nie powinno to skłaniać do szerszego stosowania w Polsce kredytów hipotecznych ze stałą stopą procentową.*